

Årsredovisning 2019

Miljönämnden

Innehållsförteckning

1 Sammanfattning och viktigaste händelser.....	4
1.1 Sammanfattning	4
1.2 Viktigaste händelserna	4
2 Regiongemensamt arbete	6
2.1 Verksamhetens miljöarbete	6
2.2 Folkhälsa	6
2.3 Mänskliga rättigheter och jämlik vård	6
2.4 Verksamhetens säkerhets- och beredskapsarbete.....	6
2.5 Lärdomar/förbättringsområden efter genomförd intern kontroll 2019.....	6
2.6 Inköp	7
3 Mål och fokusområden.....	8
3.1 Västra Götaland ska sträva efter det hållbara samhället med tillväxt av jobb och företag i hela regionen.....	8
3.1.1 Arbetsmarknaden ska utvidgas genom hållbara transporter och samverka med näringsliv och forskning i Västra Götaland.....	8
3.1.1.1 Göra Västra Götaland till modell för hållbar landsbygdsutveckling och samspel stad/land	8
3.1.1.2 Västra Götalandsregionen ska verka för att stärka innovationskraften i Västra Götaland.....	9
3.1.2 Klimatutsläppen från fossilbränsle i Västra Götaland samt verksamhetens direkta miljöpåverkan ska minska	10
3.1.2.1 Minska verksamheternas avfallsmängder och verka för cirkulära affärsmodeller samt skärpta miljökrav vid upphandlingar	12
3.1.2.2 Bättre möjligheter till livsmedels- och energiproduktion samt stimulera ökad användning av biogas	13
3.1.2.3 Utveckla Göteborgs Botaniska trädgård.....	14
4 Ekonomiska förutsättningar	16
4.1 Ekonomiskt resultat.....	16
4.1.1 Resultaträkning för beställare regional utveckling.....	16
4.1.2 Intäktsutveckling.....	16
4.1.3 Kostnadsutveckling	17
4.2 Åtgärder vid ekonomisk obalans.....	17
4.3 Eget kapital.....	17

4.4	Investeringar.....	17
5	Bokslutsdokument och noter	18

Bilagor

Bilaga 1: Bokslutsdokument och noter

1 Sammanfattning och viktigaste händelser

1.1 Sammanfattning

Miljönämnden har under 2019 arbetat enligt regionfullmäktiges antagna budget för Västra Götalandsregionen samt med tillväxt- och utvecklingsstrategin Västra Götaland 2020 (VG 2020).

VG 2020 sätter ramarna för arbetet med tillväxt och utveckling mellan år 2014 och 2020 och är huvudverktyget för att, i samverkan i Västra Götaland, genomföra den gemensamma visionen om Det goda livet. Genom programmen för hållbar utveckling inom klimat, energi, transporter, livsmedel samt cirkulärt mode hållbara miljöer har miljönämnden arbetat med att bidra till att målen i VG 2020 ska nås. Under 2019 har 38 projektbeslut tagits av miljönämnden till en total kostnad på cirka 23,9 miljoner kronor.

Miljönämnden har ett samordnande och strategiskt ansvar för Västra Götalandsregionens interna miljöarbete och miljöplan 2017-2020 för att minska verksamhetens direkta miljöpåverkan. Under året har miljönämnden arbetat vidare med genomförandet av miljöplanen inom områdena klimat, giftfri miljö och en hållbar resursanvändning.

Miljönämnden redovisar ett ekonomiskt resultat om 1,6 miljoner kronor för år 2019. Miljönämndens ambition under året har varit att lämna ett överskott på 1,5 miljoner kronor för att lyfta regionens totala ekonomiska resultat för 2019.

1.2 Viktigaste händelserna

En systemhandling för nya växthus och besökscentrum i Botaniska trädgården stod färdig innan sommaren och i oktober fattade regionstyrelsen ett genomförandebeslut för projektets alla delar.

Arbetet inom kraftsamlingen ”Klimat 2030 – Västra Götaland ställer om” har fortgått och intensifierats. Samordnarna för de fyra fokusområdena (hållbara transporter, klimatsmart och hälsosam mat, förnybara och resurseffektiva produkter och tjänster samt sunda och klimatsmarta bostäder och lokaler) har genomfört totalt 16 aktiviteter i samverkan med externa aktörer. Dessa aktiviteter bedöms sammanlagt ha involverat cirka 390 organisationer och haft drygt 800 deltagare.

Re:textile, vars uppdrag är att stödja modeföretag kring utveckling av cirkulära kollektioner i samverkan med västsvenska företag har under året beviljats verksamhetsbidrag från 2020.

Den regionala plattformen Biogas Väst har arbetat aktivt med att stärka biogasproduktion och användning av biogas. Flera nya användarsektorer har tillkommit under året. Flytande biogas till tunga fordon har kommit igång på allvar, en ny tankstation har invigts i Götene och flera stora aktörer har rejäla investeringsplaner.

Miljönämnden beslutade i april att påbörja framtagandet av förslag på miljömål till 2030 för Västra Götalandsregionens egna verksamheter. Arbetet har fortgått under hösten i nära samverkan med förvaltningar och

bolag samt externa intressenter.

Den 3-11 augusti arrangerades Västerhavsveckan för elfte gången med miljönämnden som huvudman. Västerhavsveckans tema 2019 var Upplev havet utifrån dina sinnen. Västerhavsveckan lockar över 100 arrangörer och uppskattningsvis besökte 50 000 personer Västerhavsveckan enbart i Västra Götaland. Över 600 programpunkter anordnades på 35 orter i Västra Götaland.

2 Regiongemensamt arbete

2.1 Verksamhetens miljöarbete

Miljönämnden har ett strategiskt och samordnande ansvar för miljöarbetet i Västra Götalandsregionens egna verksamheter och har under 2019 arbetat med genomförandet av miljöplan 2017-2020. Utöver det har miljönämnden ansvarat för samordningen av miljöredovisning, miljöombudsutbildning, miljösamordnarträffar och koordinerat arbetet med att minska förekomst av miljö- och hälsofarliga ämnen samt arbetet med övergripande åtgärder för målområde ”Produkter och avfall”.

I miljönämndens arbete ställs också krav på de verksamheter som får projekt och verksamhetsstöd av miljönämnden. De ska beskriva hur projektet/verksamheten bidrar till att minimera miljöpåverkan och hur det påverkar miljön positivt eller negativt när det gäller exempelvis transporter, energi- och material, utsläpp, samt avfall.

För miljönämndens egen verksamhet har ekologiska alternativ och köttfri kost alltid efterfrågats vid egna arrangemang av möten och konferenser där förtäring ingått.

2.2 Folkhälsa

Miljönämndens engagemang och finansiering av såväl Västkuststiftelsen som Göteborgs Botaniska Trädgård har en tydlig koppling till folkhälsa; Västkuststiftelsen i sitt uppdrag med att stimulera friluftsliv och Botaniska i sin roll som besöksmål för rekreation och kunskap om biologisk mångfald.

2.3 Mänskliga rättigheter och jämlik vård

Inom ramen för handlingsplanen för jämställd regional tillväxt arbetar Koncernkontoret aktivt med att alla utvecklingsinsatser ska nå kvinnor, män och underrepresenterade grupper i samma omfattning. Arbetet utgår från ett intersektionellt förhållningssätt, vilket bland annat innebär att organisationer som får regionala utvecklingsmedel får kunskaper i normkritik och likabehandling.

2.4 Verksamhetens säkerhets- och beredskapsarbete

Miljönämnden följer regionstyrelsens framtagna rutin, vilken framgår i regionstyrelsens årsredovisning.

2.5 Lärdomar/förbättringsområden efter genomförd intern kontroll 2019

I plan för intern kontroll 2019 har miljönämnden inkluderat planerade uppföljningar och översyner som miljöavdelningen genomfört under året inom identifierade och uppmärksammade områden. Bland annat har informations- och utbildningstillfällen om nämndens uppdrag genomförts, kontinuerlig dialog med Göteborgs botaniska trädgård och ägarutskottet har förts för att följa den långsiktiga kostnadsutvecklingen för trädgården och

utvärdering av Västerhavsveckan har gjorts. Att ta med riktade uppföljningar och översyner i internkontrollplanen har skapat en möjlighet för miljönämnden att följa de insatserna i en samlad bild.

2.6 Inköp

Miljönämnden följer inköspolicyn och har alltid kontakt med Koncerninköp i samband med upphandling.

3 Mål och fokusområden

3.1 Västra Götaland ska sträva efter det hållbara samhället med tillväxt av jobb och företag i hela regionen

3.1.1 Arbetsmarknaden ska utvidgas genom hållbara transporter och samverkan med näringsliv och forskning i Västra Götaland

3.1.1.1 Göra Västra Götaland till modell för hållbar landsbygdsutveckling och samspel stad/land

- Under året har ett strategiteam i Västra Götalandsregionen startats för att arbeta med hur Västra Götalandsregionen ska öka inköpen av lokalt producerade livsmedel. PÅGÅR
- Västra Götalandsregionen deltar i det nationella arbetet med att ta fram nytt program för jordbrukspolitiken. Detta sker genom medverkan i näringsdepartementets samråd. Klimat- och miljöfrågorna har konsekvent lyfts fram i inspelen från Västra Götalandsregionen. PÅGÅR
- I maj hade övervakningskommittén för landsbygdsprogrammet förlagt ett av sina möten till Västra Götaland. I övervakningskommittén finns representanter från hela landet och olika organisationer och intresseföreningar. Västra Götalandsregionen var värdar för besöket och goda exempel på samspel mellan stad och land lyftes genom studiebesök och föreläsningar om samverkansprojektet LAB 190, Göteborgs Stads besöksgård med mjölkproduktion, Garveriet i Floda med mera. Västra Götalandsregionen framförde önskemål om förbättrade möjligheter till fonsdamordning i den kommande programperioden och ett tydligare regionalt perspektiv i den nationella plan för landsbygdsprogrammet som ska tas fram för den kommande programperioden. KLART
- Under året har arbetet med en regional skogsstrategi startat och där ingår Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Västra Götalandsregionen, Fyrbodals kommunalförbund och LRF. Arbetet bedrivs som en process som ska involvera många aktörer i Västra Götaland. PÅGÅR
- Den 3-11 augusti arrangerades Västerhavsveckan för elfte gången med miljönämnden som huvudman. Även i år deltog Halland och delar av Skåne. Danmark deltog i liten utsträckning, medan Norge avstod i år. Västerhavsveckans tema 2019 var Upplev havet utifrån dina sinnen. Smak, hörsel, syn, känsel och lukt blev grund till aktiviteter på många ställen. Årets Västerhavsvecka blev mycket lyckad. Flera nya aktörer deltog med mycket intressanta program,

med utvecklingspotential. Inriktningen mot havsmiljön har ytterligare förstärkts. Västerhavsveckan lockar över 100 arrangörer. Uppskattningsvis besökte 50 000 personer Västerhavsveckan enbart i Västra Götaland. Över 600 programpunkter anordnades på 35 orter i Västra Götaland. Därtill kommer aktiviteter i Halland och Skåne.
KLART

- Projektet Grön Tillväxt Trä som var ett samarbetsprojekt med norska aktörer med fokus på mer byggande i trä avslutades under året medan Trämanufaktur - Tillverka i Trä som fokuserar på att stötta en industrialisering inom trätillverkning främst inom husbyggande fortsätter ytterligare en tid. KLART och PÅGÅR
- Biogas Väst fortsätter att verka för en ökad biogasproduktion och -användning. Då efterfrågan sakta ser ut att öka startar även ett större intresse för ny produktion och där lantbruket har en stor roll. Stort intresse finns hos lantbrukare i bland annat Götene och den finska aktören Gasum fick nyligen det största beviljade Klimatklivsbidraget hittills för en ny produktionsanläggning i Götene tillsammans med en sammanslutning av lokala lantbrukare. PÅGÅR
- Miljönämnden medfinansierar ett projekt i kommunerna Grästorp, Götene, Lidköping, Skara, Vara och Essunga för att möjliggöra tester och skapa förutsättningar för nya mobilitetslösningar för ett hållbart resande för besökare och boenden utan egen bil i lågvolyområden (geografi med många små orter med svaga underlag för en intensiv kollektivtrafik). PÅGÅR

3.1.1.2 Västra Götalandsregionen ska verka för att stärka innovationskraften i Västra Götaland

- Den regionala plattformen för cirkulär ekonomi inom textil och möbler, Circular Hub (före detta Body & Space) har under året etablerats på allvar. Efterfrågan har överträffat förväntningarna och fått stor uppskattning hos företag som genom olika workshops fått hjälp att utveckla cirkulära affärer. PÅGÅR
- Projektet Conde har startat med fokus på design för cirkularitet, det vill säga hur man skapar produkter som från första början är anpassade för en cirkulär ekonomi. Såväl mode som arbetskläder inkluderas. PÅGÅR
- Re:textile, vars uppdrag är att stödja modeföretag kring utveckling av cirkulära kollektioner i samverkan med västsvenska företag har beviljats verksamhetsbidrag från 2020. PÅGÅR
- Projektet Kunskapsöverföring mellan fordon-, möbel-, och textilindustrin har finansierats med syfte att accelerera utvecklingen till cirkulär ekonomi genom design och affärsutveckling över branschområden. PLANERAD
- En förstudie har genomförts kring giftfri sport för såväl idrottsföreningars som företagens möjligheter till mer miljöanpassade lösningar. KLART
- I projektet Circular Textile Initiativ har designmetodiken provats i F/ACT Movement genom att utveckla och sprida attraktiva lösningar för hållbar konsumtion för unga genom att aktivera sin garderob utan

- att köpa nytt. KLART
- Miljönämnden beviljade medel till ett externt projekt där innovationsupphandling kommer användas för att utveckla nya material i insamlingspåsar för biogasproduktion. PÅGÅR

3.1.2 Klimatutsläppen från fossilbränsle i Västra Götaland samt verksamhetens direkta miljöpåverkan ska minska

Klimatutsläppen minskar inte i den takt som behövs för att nå klimatmålet om 80 procents minskning till år 2030 och 30 procent minskning av utsläppen från västsvenskarnas konsumtion. De senaste fem åren har klimatutsläppen nästan legat still på samma nivå. De senaste siffrorna som presenterades i september 2019 visar att utsläppen 2017 minskat med 14,4 %. Att jämföra med 14,0 % året innan.

Arbetet inom kraftsamlingen ”Klimat 2030 – Västra Götaland ställer om” har fortgått och intensifierats. Samordnarna för de fyra fokusområdena (hållbara transporter, klimatsmart och hälsosam mat, förnybara och resurseffektiva produkter och tjänster samt sunda och klimatsmarta bostäder och lokaler) har genomfört totalt 16 aktiviteter i samverkan med externa aktörer. Dessa aktiviteter bedöms sammanlagt ha träffat cirka 390 organisationer och haft drygt 800 deltagare.

Klimatråd Västra Götaland har träffats fyra gånger under året samt skrivit en gemensam debattartikel om elektrifiering. Under hösten byttes några representanter ur Klimatrådet enligt plan. Klimatrådet har fått en bättre balans i representation av kvinnor och män. De nya personerna representerar; Vårgårda kommun, Stena, Nudie Jeans, AB Volvo, Almö livs och Skanska.

En frukostkonferens ordnades den 2 december på tema ”10 år kvar – varför gör vi inte mer?”. 400 personer deltog på plats på Svenska Mässan och 300 personer har sett sändningen på distans.

Det strategiska kommunikationsarbetet med att synliggöra kraftsamlingen och engagera fler aktörer i arbetet har fortgått och 180 aktörer har nu skrivit under kraftsamlingen, varav allt fler är företag. Regionfullmäktige beslutade den 10 juni 2019 att en koldioxidbudget ska tas fram. Ett underlag har beställts och levererats av Cemus vid Uppsala universitet.

Inom ramen för de fyra fokusområdena (hållbara transporter, klimatsmart och hälsosam mat, förnybara och resurseffektiva produkter och tjänster samt sunda och klimatsmarta bostäder och lokaler) har miljönämnden under 2019 bland annat prioriterat nedan insatser.

Miljönämnden medfinansierar projektet ZeroC med Chalmers som projektägare. Projektet har som mål att analysera och beskriva hur svensk basindustri kan uppnå klimatneutralitet till år 2045. Samtliga anläggningar (i Sverige) med årliga utsläpp (biogena och/eller fossila) på minst 100 kton kommer att ingå i analyserna. Analysen av processlösningar för klimatneutralitet på de enskilda anläggningarna har huvudfokus på; 1) byte av bränsle från fossilt till biomassa, 2) elektrifiering och 3) tillämpning av CCS/BECCS på fossila och biogena utsläpp.

Projektet Fossilfri gränsregion 2030 bygger vidare på projektet ”Hela gröna

vägen” och medfinansieras av miljönämnden. Kommunerna i Fyrbodal, Östfold och Follo ska tillsammans bli världens bästa gränsregion för fossilfria transporter och samtliga 39 kommuner i Fyrbodal, Östfold och Follo har åtagit sig att bli fossilfria avseende transporter senast år 2030. Projektet kommer tillsammans med kommuner och näringsliv arbeta för att accelerera och slutföra omställningen.

Livsmedelsbutiker är en ny målgrupp för Klimat 2030 och en webbutbildning om klimatsmart och hälsosam mat har lanserats.

Utbildningen är en modifierad version av en tidigare webbutbildning med anställda i offentliga måltidsverksamheter som målgrupp som finansierades med klimatväxlingsprogrammet. Den ursprungliga utbildningen har nu använts i många kommuner och den har fått mycket positiva omdömen. Insatser har också gjorts för att minska matsvinnet med privata restauranger som ny målgrupp och kommunikationsinsatser för att öka kunskapen om hur lantbruket kan bidra ytterligare för minskad klimatpåverkan. Inom insatsområdet Främja hållbart lantbruk har en aktörsdialog genomförts med syfte att tydliggöra vilken inriktning åtgärderna ska ha de kommande åren.

Miljönämnden har under året beviljat medel till projektet Återbruk Väst för att öka samverkan mellan olika aktörer inom bygg-/fastighetsbranschen med syfte att möjliggöra återbruk i regionen. Behov av kunskapsuppbyggnad är stort, återbruket behöver industrialiseras och skalas upp, det behövs lagerutrymme/lagerhanteringstjänster samt lättillgängliga återtillverkning- och rekonditioneringstjänster. Västfastigheter medverkar i projektet.

Miljönämnden har ett samordnande och strategiskt ansvar för Västra Götalandsregionens interna miljöarbete och miljöplan 2017-2020 för att minska verksamhetens direkta miljöpåverkan. Nedan redovisas för prioriterade aktiviteter som genomförts under året.

- Miljönämnden beslutade i april att påbörja framtagandet av förslag på miljömål till 2030 för Västra Götalandsregionens egna verksamheter. Arbetet har fortgått under hösten i nära samverkan med förvaltningar och bolag samt externa intressenter.
- Måltidsverksamheterna i Västra Götalandsregionen har deltagit i kompetensutveckling för att minska klimatpåverkan från måltider, genom projektet “Kunskapskliv för klimatsmarta offentliga måltider”. Cirka 90 måltidsanställda har deltagit i en praktisk matlagningskurs i vegetarisk matlagning och 170 antal medarbetare har gått webbutbildningen “Klimatsmart mat”. Projektet fortsätter under 2020.
- Närhälsan och Folktandvården har deltagit i projektet Energismarta avdelningar, där tandvårdskliniker och enheter inom Närhälsan under året fått kompetensutveckling i form av utbildning och mätning kring hur dessa verksamheter kan minska sin elförbrukning.
- Utbyggnaden av laddinfrastrukturen vid Västra Götalandsregionens egna lokaler har fortsatt under året, drygt 150 laddpunkter är tillgängliga för tjänstebilar, personal och allmänhet. Ett projekt är startat i syfte att möjliggöra 10 procent elbilar i Västra Götalandsregionens egen tjänstebilsflotta till 1 januari 2021, dels genom fler laddplatser, dels organisatoriskt.
- Ökad biogasanvändning har främjats genom att två gaslastbilar köpts

in av upphandlad transportleverantör.

- Förslag till ny solelsstrategi har tagits fram under året och kommer att tas upp för beslut tillsammans med de nya miljömålen för Västra Götalandsregionen till 2030 under 2020.
- Beräkningar av verksamhetens klimatpåverkan har förfinats genom att använda redovisningsstandarden Green House Gas Protokollet, i form av en Klimatrapport för 2018 års siffror. Ytterligare en rapport som identifierar Västra Götalandsregionens indirekta (Scope 3) - utsläpp, men utan att kvantifiera dem, har tagits fram enligt samma protokoll. Västra Götalandsregionen har varit delansvarig i att ta fram ett temanummer Klimatberäkningar i Öppna Jämförelser som ges ut av Sveriges Kommuner och Regioner.
- Samverkansprojektet "Implementera energikrav i offentlig upphandling av utrustning inom vården" mellan Västra Götalandsregionen, Region Stockholm och Region Jönköping har publicerat en nuläges- och behovsanalys. Sex olika produktgrupper har identifierats extra stor potential och leverantörsdialoger för skärpta energikrav har inletts för fyra aktuella upphandlingar.
- Arbetet att utveckla kunskapsstöd till förskrivande läkare och annan medicinsk personal i frågor som rör läkemedels miljöeffekter har fortsatt under året. I årets rekommendationslista ("REK-listan") fanns jämförande miljöaspekter för vissa läkemedel med som ett beslutsunderlag. Miljöinformationen påverkade de slutliga rekommendationerna i flera fall.

3.1.2.1 Minska verksamheternas avfallsmängder och verka för cirkulära affärsmodeller samt skärpta miljökrav vid upphandlingar

- Under 2019 fortsätter miljönämnden att, via samverkan inom koncernkontoret, bidra till att identifiera lämpliga upphandlingar och för att möjliggöra en process och ett kravställande som främjar innovativa och cirkulära gröna lösningar. PÅGÅR
- För att öka efterfrågan och beställarkompetensen kring cirkulära möbler drivs projektet DMO 2.0 där sex kommuner i Västra Götaland deltar och tar fram rutiner och metodik för implementering. PÅGÅR
- Västra Götalandsregionen har initierat och medverkat i projektet Affärsmodellinnovation för cirkulära möbelflöden som startade regionalt och vuxit till det nationellt största forskning- och innovationsprojektet som utvecklat värdefull kunskap för cirkulära möbler. KLART
- På uppdrag av Miljönämnden och Servicenämnden har en styrgrupp tillsatts och en förstudie startat för att ställa om till cirkulära möbelflöden i Västra Götalandsregionen. PÅGÅR
- Västra Götalandsregionen använder stora mängder plast, exempelvis i form av medicintekniska förbrukningsvaror inom hälso- och sjukvården. Plasterna fyller viktiga funktioner men leder också till stora avfallsmängder och förbrukning av fossila material.

Plastförpackningar återvinns redan idag i viss utsträckning. För att utvidga och optimera insamling av plast genomfördes hösten 2019 ett pilotprojekt på utvalda vårdavdelningar. Särskilt värdefulla fraktioner samlades in, analyserades med avseende på innehåll, kvalitet, och lämpliga mottagare inom återvinningsledet. Projektet ska ge kunskap om hur Västra Götalandsregionen på bästa sätt ska ta hand om och öka värdet på det plast som förbrukas. PÅGÅR

- Under året har en inköpsvägledning arbetats fram som rangordnar plastmaterial utifrån parametrar som kemikalieinnehåll, återvinningsbarhet och klimatpåverkan. Vägledningen kommer presenteras under 2020. PÅGÅR
- Under våren gjordes en konsultkartläggning av nya och innovativa produktmetoder och material som Västra Götalandsregionen kan ta sikte på i sin textilupphandling. Studien visade på en mängd intressanta miljöinnovationer inom branschen, men också på utmaningarna att göra bättre produkter tillgängliga på marknaden. En tvådagarskonferens på temat ”hållbara textilier” hölls därför i Borås i oktober med syfte att öka samverkan mellan regioner och bransch, och driva utvecklingen av mer hållbara produkter. En samverkansgrupp för hållbara textilier har bildats mellan olika enheter i Västra Götalandsregionen. Ett avtalsområde för Regionservice kläder testar produkter av cellulosafibern lyocell istället för bomull i kombination med polyester. PÅGÅR
- Re:sourceprojektet ”Återvinning av sjukhustextil” har avslutats. Projektet har gett kunskap om hur regionen kan ställa krav vid upphandling av engångstextil för att optimera för återvinningsprocessen. En demoprodukt i form av klickgolv till våtutrymmen/balkonger har tillverkats av de insamlade operationsmössorna och besöksrockarna från Västra Götalandsregionen och Region Uppsala. KLART

3.1.2.2 Bättre möjligheter till livsmedels- och energiproduktion samt stimulera ökad användning av biogas

- Västra Götalandsregionen har genomfört en extern utvärdering av Lokalproducerat i Väst. Fokus för utvärderingen låg på företagens nöjdhet med det utvecklingsstöd som erbjuds. Resultaten visade att Lokalproducerat i Väst ”överlag har satsningen ett mycket gott rykte bland lokalproducenterna och det är tydligt att det finns en lokalförankring bland alla företagen”. Konsultföretaget som genomförde utvärderingen konstaterade dock att det finns stor spridning i hur företagen bedömde Lokalproducerat i Västs relevans för den egna verksamheten och att det finns anledning att se över det utvalda resultatmålet att öka sysselsättningen. Många företagare vill utveckla sina företag utan att skala upp, men det startas ständigt nya livsmedelsföretag. KLART
- Den regionala plattformen Sol i Väst har fortsatt sitt nätverks- och plattformarbete under året, även mot privata och offentliga fastighetsägare med uppskattade workshops. PÅGÅR
- Västra Götalandsregionen insatser kopplat till vindkraft sker främst

inom Power Väst och Noden för näringslivsutveckling. Noduppdraget är finansierats till 100 % av Energimyndigheten och Power Väst är delfinansierat av Energimyndigheten (39%), Miljönämnden (29%), Regionalutveckling via Innovatum (29%) samt branschen (3%). Västra Götaland var det län med högst elproduktion med 2 TWh från vindkraft under 2018. PÅGÅR

- Genom Power Väst arbetar miljönämnden med att stärka samverkan mellan västsvenska aktörer inom vindkraftsområdet för att medverka till en väl genomtänkt utbyggnad av vindkraften i Västra Götaland vilket bidrar till att minska klimatutsläppen från fossila bränslen. Power Väst har jobbat mycket med kunskapsspridning och genomfört flera uppskattade träffar med kommuner för att informera om vindkraftens utveckling och presentera de senaste forskningsresultaten om vindkraftens påverkan på miljö och omgivningen. Under året har regionen även tillfrågats av Energimyndigheten om att vara pilotlän i arbetet med att fördela ut det nationella produktionsmålet, något som resulterade i en utlysning för stöd från Energimyndigheten precis innan jul. KLART
- Västra Götalandsregionen har ett nationellt uppdrag inom Nätverket för vindbruk som drivs av Energimyndigheten. Noden ansvarar för att samordna och koordinera de olika näringslivsprojekt som i dag bedrivs inom ramen för Nätverket för vindbruk. Noden jobbar med att ta fram underlag kopplat till regional och lokal nytta samt informera om teknik- och marknadsutvecklingen. Under 2019 publicerade noden en marknadsanalysrapport som blev mycket uppskattade och används flitigt av både företag och myndigheter. PÅGÅR
- Den regionala plattformen Biogas Väst har arbetat aktivt med att stärka biogasproduktion och användning av biogas. Flera nya användarsektorer har tillkommit under året. Flytande biogas till tunga fordon har kommit igång på allvar, en ny tankstation har invigts i Götene och flera stora aktörer har rejäla investeringsplaner. Även sjöfarten kommer i Göteborgs hamn få tillgång till biogas från Lidköpingsanläggningen och industrierna i Stenungssund fortsätter öka sin användning av biogas istället för naturgas i sin produktion. PÅGÅR

3.1.2.3 Utveckla Göteborgs Botaniska trädgård

- Under första delen av året har fokus fortsatt varit på att planera nya växthus och besökscentrum där en del av projektet ska kunna vara ett skyltfönster för hållbara lösningar. Planeringen kräver samverkan mellan verksamhet, Västfastigheter, Koncernkontoret samt aktörer i innovationssystemet. En systemhandling för nya växthus och besökscentrum stod färdig innan sommaren och i oktober fattade RS ett genomförandebeslut för projektets alla delar. Botaniska har en budget i balans tack vare möjligheten att få extra medel från miljönämnden. Utan extra medel hade arbetet med planering inför nya växthus inte kunnat genomföras. PÅGÅR
- Under perioden har botaniska och Koncernkontoret arrangerat en

workshop med aktörer i Västra Götaland som arbetar med biologisk mångfald. Syftet med workshopen var att få en bild av vilka aktiviteter som pågår i Västra Götaland och vad som kan göras tillsammans för ett starkare och mer samlat arbete för biologisk mångfald. Resultatet av workshopen ska även tas med i arbetet med nya miljömål för Västra Götalandsregionen. Ytterligare ett resultat av workshopen är att det har startats ett nytt nätverk i väst kring biologisk mångfald. Nätverket leds av Gothenburg Global Biodiversity Center (GGBC) och botaniska trädgården är deltagare.
KLART

4 Ekonomiska förutsättningar

4.1 Ekonomiskt resultat

Miljönämnden redovisar ett ekonomiskt resultat på 1,6 miljoner kronor för år 2019. Miljönämndens ambition under året har varit att lämna ett överskott på 1,5 miljoner kronor för att lyfta regionens totala ekonomiska resultat för 2019.

Miljönämndens utförarverksamhet, Göteborgs botaniska trädgård, har haft över 600 000 besökare under 2019. Årets tema med aktiviteter kring biologisk mångfald och pollinatörer har varit mycket uppskattat. Trädgården har haft en stort fokus på den långsiktiga inriktningen med insatsen: *Göteborgs botaniska trädgård ska nå barn och unga i hela Västra Götaland*. Genom att stå för busskostnader har 150 elever från Härryda, Vänersborg, Herrljunga, Kärna och Sollebrunn getts möjlighet att besöka trädgården och bland annat delta i den pedagogiska verksamheten.

4.1.1 Resultaträkning för beställare regional utveckling

Årsvärden					
Resultaträkning (mnkr)	Utfall 2019	Budget 2019	Utfall 2018	Avvikelse budget/utfall	Förändring utfall/utfall 1 %
Statsbidrag	0,0	0,0	0,0	0,0	
Övriga erhållna bidrag	4,3	0,0	2,1	4,3	99,4%
Övriga intäkter	0,4	1,7	0,4	-1,3	3,6%
Verksamheten intäkter	4,6	1,7	2,5	3,0	85,7%
Personalkostnader, inkl. inhyrd personal	-2,2	-2,1	-1,5	-0,1	44,4%
Driftbidrag till utförare inom regionen	-33,6	-33,6	-32,9	0,0	2,0%
Övriga lämnade bidrag	-45,9	-47,3	-46,7	1,4	-1,7%
Verksamhetsanknutna tjänster	-0,2	0,0	0,0	-0,2	537,9%
Material och varor, inkl. förbrukningsmaterial	-0,2	0,0	-0,3	-0,2	-19,7%
Lokal- och energikostnader	-0,2	0,0	-0,1	-0,2	46,5%
Övriga tjänster, inkl. konsultkostnader	-21,6	-18,7	-18,4	-2,9	17,4%
Övriga kostnader	-0,8	-1,6	-1,3	0,9	-38,2%
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0	
Verksamhetens kostnader	-104,7	-103,4	-101,3	-1,3	3,4%
Regionbidrag	101,7	101,7	99,7	0,0	2,0%
Finansiella intäkter/kostnader m.m.	0,0	0,0	0,0	0,0	
Resultat	1,6	0,0	0,9	1,6	

4.1.2 Intäktsutveckling

Budgeten under verksamhetens intäkter består till största del av förväntade projektintäkter. Miljönämnden visar en budgetavvikelse på 3 miljoner

kronor då ett antal nya projekt beviljats stöd under 2019, vilket inte var känt vid tidpunkten för framtagandet av årets budget.

4.1.3 Kostnadsutveckling

Budgetposter under verksamhetens kostnader består främst av projekt- och verksamhetsbidrag. På kostnadssidan visar miljönämnden en budgetavvikelse på -1,3 miljoner kronor som kan förklaras med att kostnaden för konsulter är högre än budgeterat, vilket hänger samman med de externt finansierade projekt som beviljats stöd under 2019 (se kommentar under rubrik 4.1.2 Intäktsutveckling).□

- Under året har 38 projektbeslut tagits av miljönämnden till en total kostnad på cirka 23,9 miljoner kronor. 20 av projektbesluten avser beslut riktade till externa projektägare där hela summan för projektbeslutet kostnadsförs i samband med beslutstillfället, så kallad avsättning, om totalt 23,5 miljoner kronor. Resterande 18 beslut avser projekt där kostnaderna belastar resultatet i den takt de upparbetas. I avslutade projekt, där inte hela det beslutade avsatta beloppet har upparbetats, återförs återstående medel genom nämndens beslut och ger utrymme för nya projektbeslut. Under 2019 har 1,3 miljoner kronor återförts.□
- Miljönämnden avsatte 4 miljoner kronor för 2019 till delregionalt tillväxtmedel, s.k. miljömiljonen, varav 1 miljon kronor vardera till Fyrbodals-, Sjuhärads- och Skaraborgs kommunalförbund samt 1 miljon kronor till Göteborgsregionen att fördela mellan Göteborgsregionens kommunalförbund och Business Region Göteborg. Sammanlagt har 17 insatser under 2019 medfinansierats med miljömiljonen och alla medel har rekvirerats.

4.2 Åtgärder vid ekonomisk obalans

Miljönämnden visar en ekonomi i balans.

4.3 Eget kapital

Miljönämnden har inte nyttjat eget kapital.

4.4 Investeringar

Miljönämnden har inga investeringar.

5 Bokslutsdokument och noter

Se bilaga Bokslutsdokument och noter.